ויקהל פקודי תשפ"ג

אשי ישראל

השיעור השבועי מפי מורינו
הרה"צ רבי יצחק לעזער שליט"א
בעל מחבר - תוך הנחל ושיחות מוהרא"ש

גיליון שנ"ב

ניתן להאזין לשיעור בכל יום רביעי בשעה 22:10 בטלפון:077-2612984 שלוחה 9

חסדי ה' יתברך, אנחנו אוחזים עכשיו בפרשת **ויקהל פקודי** – **חזק**, מסיימים את ספר שמות, וזו **שבת פרשת החודש**, שהיא הפרשה הרביעית מהד' פרשיות.

כשהתחלנו את ד' הפרשיות, הזכרנו את השיחה של הרה"ק ר' פינחס מקאריץ זי"ע, שאמר: **"אני כוסף ומשתוקק להגיע אל הד' פרשיות, כדי להתראות יחד עם הקב"ה"**; מהדיבור הקדוש הזה יוצא, שבד' הפרשיות אנו מתראים יחד עם הקב"ה, עם השכינה הקדושה, ודיברנו אז, שהעניין הזה של להיראות יחד עם הקב"ה כתיב אצל שלושת הרגלים, כשאדם עולה לירושלים ומגיע לביהמ"ק לקבל פני השכינה.

והנה זכינו לפרשת **שקלים**, שהיא היתה השבת הראשונה, ואח"כ פרשת **זכור** – מחית עמלק, שבת שעברה היה לנו פרשת **פרה**, ועתה השיא, הפסגה והסיום הוא פרשת **החודש**.

פעמים רבות יוצא שקורין זאת עם ב' הפרשיות יחדיו – **ויקהל פקודי**, שמסיימין אז **ספר שמות** [הספר השני של התורה הקדושה] – **חזק**, וקורין את פרשת **החודש**.

עלינו לדעת, שאצל רבינו ז"ל, יש ל'פרשת החודש' משמעות מיוחדת, כי הרי מובא מפי צדיקים, שבפרשת החודש נעשים בריה חדשה, ואצל רבינו ז"ל 'בריה חדשה' זה דבר תמידי; רבינו אמר: **"חידוש כמוני לא היה בעולם"**, הדיבור הקדוש הזה סובל פירושים רבים, והפירוש הפשוט מהם הוא: **חידוש** היינו **התחדשות**, זה לא היה בעולם כמו רבינו...

אצל רבינו, המפתח והיסוד להכל הוא ענין של התחדשות, כי אין דבר בעולם שסותם את האדם חזרה לדברים בלתי רצויים, ולא נותן לו את הכח להגיע למה שהוא צריך להגיע, כמו אדם שהוא קשור לעבר שלו!

אדם שומע זאת וטוען: הלא לכל אחד יש עבר, יש מושג של עבר, הווה ועתיד, אצל כל אחד ואחד באופן תמידי, ומהו 'להתחדש ולשכוח מהעבר'?

רבינו מלמד אותנו שהעיקר הוא: הַהֹוֶה – היכן שאתה נמצא עכשיו, ברגע זה. אמנם בוודאי יש עבר, ואכן צריכים לפעמים לתקן הרבה דברים מהעבר, אבל איך מתקנים את העבר? ע"י שאדם שרוי בעצבות, דיכאון, שבור, ותמיד חושב חזרה 'איפה הייתי, מה עשיתי כשהייתי ילד קטן, כשהייתי קצת יותר מבוגר'?! כשאדם עושה חשבונות כאלו – הוא מיד בסכנה גדולה!

ענין של 'תשובה', זה לא ע"י שאדם מיטפל, חותר ומחטט בתוך על העבר שלו, ובאמת זו השיטה של כל מיני פסיכיאטרים ופסיכולוגים וכו', שבאים בני אדם שעובר עליהם, וקשורים לכל מיני דברים מהעבר, ומלאים בבעיות נפשיות שונות, כל אחד כפי ענייננו – יותר חמור או פחות, ויש כאלו שבקושי יכולים לתפקד מרוב שרובץ עליהם כל עברם, מהי השיטה של המטפלים הנ"ל? שיספרו לפניהם את כל מה שקרה בעבר וכל מה שהיה וכו', ובאמת אדם מתחיל לספר את הכל, וחוזר שוב לחיות את זה, אבל אז הוא בסכנה גדולה מאד, כי חוזרים אליו כל אלו הדברים הקשים שהיו, ועלול לגרום לו יותר גרוע, ועכשיו בגלל שיש מישהו ששומע אותו, ומסביר לו כמה זה יכול להיות טוב, ומנסה להוציא ממנו את כל הרעל שנדבק בו, אזי מרגיש שטוב לו להוציא את הכל; זו בכלליות שיטת המטפלים בדברים אלו.

אבל רבינו הקדוש נותן לנו גישה אחרת לכל החיים שלנו: ענין של התחדשות, אין לי עבר בכלל! "אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ" – נולדתי היום!

אדם שומע את זה וחושב לעצמו: מה, זה 'קונץ' ו'תרגיל'? את מי אתה מטעה?! הרי אתה בגיל פלוני ופלוני, ומה אתה אומר שנולדת היום?... **אבל רבינו נותן לנו כזה לימוד שאדם יתחדש: אין לי שום עבר! עכשיו נולדתי!**

וזהו **"חידוש כמוני לא היה"** – ההתחדשות של רבינו, וכמו שאמר רבינו בפירוש: **"לא מבעיא שאני לא אומר דיבור או עושה מעשה בלי התחדשות, אלא אפילו נשימה** [באידיש: "דאך"] **ג"כ לא יוצאת ממני בלי התחדשות!"** אתה נושם עכשיו?

נשימה חדשה! ואדם תוהה: הרי נשמתי כ"כ הרבה ביום הזה, בשעה הזאת, בדקה הזאת (יש חשבון כמה נשימות נושמים בדקה אחת, ומכ"ש בשעה, ומכ"ש ביום שלם), ומה החידוש בנשימה הנוכחית?... **עכשיו זו נשימה חדשה!**

שזה בגדר מה שחכמינו הקדושים אומרים (ילקוט שמעוני, תהלים, רמז תתפט) על הפסוק (תהלים קנ, ו) **"כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ" – 'על כל נשימה ונשימה תהלל י"ה'**; תהלל להקב"ה! נשימה חדשה היתה לך עכשיו? **"אה! יישר כח, רבש"ע! יישר כח על הנשימה הזאת!"** ולדעת "עכשיו התחלתי לנשום! אני חדש!"... [כשתינוק נולד, הדבר הראשון הוא שבודקים האם נשימתו תקינה והוא בוכה וכו', וזה אצל כל אחד ואחד בכל יום, בכל שעה ובכל רגע, "עכשיו אני מתחיל לנשום!"...].

ועל זה מגיעה הטענה: "אבל למעשה, יש לך עבר", ואולי אפילו "עבר לא כ"כ יפה ונעים", א"כ מה אתה עושה עם זה? מוחקים את זה כבה בקלות?...

רבינו הקדוש הוא זה שמלמד אותנו שע"י שאתה תתחיל מ'רגע זה', מה תתחיל? תתחיל להתקרב אל הקב"ה, תתחיל לחיות "מעכשיו"! אולי עד עכשיו לא חיינו כמו שצריכים, אולי היינו בבחינת שינה, או אולי יותר גרוע מזה – ענין של מיתה, כי הרי על שינה בעצמה אומרים חכמינו הקדושים (ברכות נז:) שהיא אחת משישים במיתה, שאז האדם הוא כאילו מת, ולענייננו שהוא באמת עבר תקופות קשות בחיים, שהכל היה בבחינה של שינה או מיתה, **אבל עכשיו אתה קם לתחיית המתים! עכשיו אתה מתחיל לחיות!**

וגם בקדושה מוצאים ענין של תחית המתים – אצל צדיקים, וכמובא על יצחק אבינו, שהברכה השניה בתפילת שמו"ע – "מחיה המתים", שמברכים אותה שלוש פעמים ביום, מכוונת כנגד יצחק אבינו [הברכה הראשונה היא כנגד אברהם אבינו, כלשון שחותמין בה "מגן אברהם" – עמוד החסד], ומדוע? כי כשיצחק אבינו היה על העקידה – פרחה נשמתו, והקב"ה החזירה לו, ומזה יוצא הלימוד של תחית המתים, ששלוש פעמים ביום מברכים "מחיה המתים", שלכאורה הוא פלא, מדוע חוזרים על זה בכל יום? בני אדם מסתכלים על תחית המתים כדבר שיהיה לעתיד לבוא

כשיבוא משיח – או תקופה אחר ביאתו, שכל המתים יקומו לתחיה...

אבל זה הרבה יותר מזה, אדם שזוכה להכיר ולהבין ש"אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ" – נולדתי היום, הרי זו "תחית המתים" ממש, בחינת (יחזקאל לז, יג) "**וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' בְּפִתְחִי אֶת קִבְרוֹתֵיכֶם**" – הקב"ה פותח לנו את הקבר ו"הנה, תתחיל לחיות!"...

וכשזכית לקום לתחיה, ואתה מתחיל לחיות, והנה אתה נזכר בכל מיני דברים שעדיין לא זכית להגיע אליהם, ויש לך עוד על מה לשוב ולתקן, תדע שהקב"ה כבר יורה לאדם את הדרך איך לתקן את הכל! לא מתוך תסכול, בלבול, עצבות ודיכאון, שזה לא מועיל לשום דבר... אדם מאשים את עצמו על העבר שלו: "איך עשיתי דבר כזה? איך נפלתי והגעתי לזה?" ועפ"י רוב האדם בעצמו לא היה אשם כלל וכלל, הוא היה בלי דעת ובלי שכל, וזה נעשה בלי רצונו, והיה בגדר "תינוק שנשבה", שעל זה אומרת הגמרא שאין לו ידיעת "בית רבי" – הוא לא קיבל חינוך... ובפרט כשעדיין לא זכה להתקרב לצדיק אמיתי שילמד אותו שכל, א"כ מאיפה יהיה לו דעת לעמוד בניסיון?... אבל הצדיק בא, ומכנים בו תחיה, והוא קם לתחית המתים, והוא מלמד אותו דרך איך יכולים לתקן את כל העבר, בלי לבלבל את עצמו מזה כלל, ולא להקשיב לכל מיני טענות "אבל יש לך עבר שלם אחריך", כך הוא! אכן, ה'עבר' הוא דבר מציאותי, אבל הכל זה אלקות!

אנחנו אומרים בכל יום בתפילה [קוראים לזה 'פסוק', אבל באמת זה לא פסוק בתורה, אלא זה תפילה שתיקנו חכמינו הק', ומיוסדת על שלושה פסוקים שונים]: "**ה' מֶלֶךְ ה' מָלָךְ ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד**", ופה ישנה שאלה פשוטה: הרי לפי סדר המציאות יש 'עבר', 'הווה', ו'עתיד', ותמיד צ"ל היה, הווה ויהיה, א"כ הסדר של הפסוק נראה לא מובן, כי לכאורה היה צ"ל "ה' מָלָךְ" – לשון עבר, "ה' מֶלֶךְ" – הווה, ואח"כ לומר "ה' ימלוך לעולם ועד", אבל אנו אומרים קודם "ה' **מֶלֶךְ**" – לשון הווה, אח"כ "ה' **מָלָךְ**" – לשון עבר, ואח"כ "ה' **יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד**", וטעון ביאור.

עפ"י האמור מובן מאד: כשאדם רוצה לקבל על עצמו עול מלכות שמים, רוצה לחזור בתשובה, רוצה לחיות חיים חדשים, עליו לדעת: "ה' **מֶלֶךְ**" – הווה! הקב"ה הוא "מלך על כל הארץ", עכשיו נולדתי ועכשיו אני מכיר ש"ה' **מֶלֶךְ**" – כל מה שיש לי הכל מן

השמים בחסד עליון, שזה הסוד של המילה "מָלֵךְ" המנוקדת בניקוד סגו"ל, ובספרים הק' מבואר, שניקוד סגו"ל רומז למידת החסד [בניקוד, יש תשע נקודות, וכל ניקוד מכוון כנגד מידה וספירה אחרת, וסגו"ל הוא ב'חסד'], כי זהו החסד הכי גדול, שאדם יודע "ה' **מָלֵךְ**", וחסד ה' עלי שאני מכיר את הקב"ה [המילה 'חֶסֶד' בעצמה מנוקדת עם שני סגולי"ם].

ועל ידי שאדם יודע זאת בידיעה ברורה, זה יביא את האדם להכיר למפרע: "ה' מָלָךְ" – נגיד באמת שהיה לי עבר מסוים, ולפי דעתי לא הגעתי עכשיו מ'חדר לידה' אחר שנולדתי בפועל ממש... אמנם יש לי איזה עבר, אבל אעפ"כ אני יודע ש"ה' מָלָךְ" – כל מה שנעשה עימי היה בהשגחה עליונה מהקב"ה!

זה אמנם דבר נעלם ונסתר, כי הרי סוף כל סוף יש לאדם בחירה, אבל זה מונח ג"כ בניקוד המילה "מלך" שהוא ניקוד קמ"ץ, הרומז על המקום הכי נעלם – קמ"ץ הוא לשון של קמיץ וסתום [שזה דוקא הניקוד של מידת הכתר, שהיא המידה הכי גבוהה, לא מבינים כלום], ולענייננו הכוונה היא: אתה צריך לדעת עכשיו ש"ה' מָלָךְ"!

ואם יטענוך: "אבל איך עשית דברים כאלה? איך הגעת לזה?!"... תשובתך תהא: **"אני לא מנהיג את הגלגל... יש מנהיג לבירה! הקב"ה מנהיג את הכל!"...**

אבל כדי להגיע לזה, מוכרחים מקודם להבין היטב בעומק הלב ש"ה' מָלָךְ" – עכשיו! ברגע זה! ואם הגעת ל"ה' מָלָךְ" אזי אז אפשר להסתכל אחורה ולומר "ה' מָלָךְ" – הכל היה בהשגחה עליונה!

וטוענים לך: "הרי היתה לך בחירה"... **אבל בעומק העניינים, 'בחירה' זה ג"כ ענין עליון! נכון שיש לאדם תמיד בחירה, ועליו תמיד לבחור בטוב, להתגבר בכל הכוחות, אבל אחר שזה כבר עבר, ואיך זה עבר? איך שזה עבר... אם באמת הצלחתי להתגבר, ואם לא זכיתי להתגבר, מה עכשיו אני עושה? עכשיו אני מקבל עליי מלכות שמים מחדש! ומיד כשאעשה כך אזכה לדעת ולשכל איך לתקן מה שהיה!**

זאת אומרת, שאדם מבין שהקב"ה מנהיג את הכל, והוא מבקש: **"רבש"ע, רחם עלי, תמחל ליז"** שזה דבר הראשון – שאדם מבקש מחילה מהקב"ה, לא שהוא מאשים את עצמו

ואוכל עצמו, ויש לו מצפון [שלפעמים הורג את האדם] המכנים בו כל מיני בלבולים ושטויות והוא לא יודע איך להתמודד עם זה – "אתה לא שווה כלום, לא צריכים אותך לכלום"... לשבור את האדם לרסיסים... שזה הס"מ! אבל אדם צריך להיות חזק: **אני לא יודע! אל תבלבל אותי! עכשיו אני מקבל עלי מלכות שמים ואני יודע ש"ה' מֶלֶךְ" – מה שחיה זה הקב"ה!**

וכל זה בוודאי, מביא את האדם לתקות החיים, לדעת: "ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד" – שזה יהיה תמיד, לעולם ועד! ה'עתיד', זה מה שמחזק את האדם רבות, שהוא אומר "לא יודע מה היה עד עתה, אבל בוודאי **יהיה** טוב! סוף כל סוף **יהיה** טוב!"... רבינו אמר הרבה שיחות שתוכנן הוא שסוף כל סוף יהיה טוב, ולכולם יהיה תיקון [כמו שאמר רביז"ל גבי ילדים, שיתפלל אדם שיהיו לו הרבה ילדים, כי סוף כל סוף לכולם יהיה תיקון].

וזהו ג"כ ענין השיחה שהזכרנו מאחד מחשובי אנשי שלומינו – ר' אהרן מקיבליטש, שהיה אדם שמח מאד מאד באופן יוצא מן הכלל, ושימח את כולם – כולל את הגוים, להבדיל, שהיו באותה עיר – קיבליטש (במדינת אוקראינה), היה הולך תמיד עם חיוך ומשמח את הסובבים, את זה מְדַבֵּק – אדם שהולך עם שמחה, זה נשפע ממילא על סובביו [רביז"ל אומר שיכולין ממש להחיות בן אדם רק עם חיוך ומילה טובה].

אל תחשבו שהוא היה שמח כי הכל היה אצלו כמו שצריך... הוא היה עני ואביון, היו לו חמש בנות שהיה צריך לחתן אותן, ואעפ"כ הוא תמיד היה שמח! בכל יום בבוקר הוא היה יוצא תיק, ובתוכו כמה ספרים – ליקוטי מוהר"ן וכו', וכשאשתו היתה שואלת אותו: "אהרן, לאיפה אתה הולך?" הוא ענה: "אני הולך לעשות ביזנעס... לעשות עסקים"... והיה יוצא לאיזה בית מדרש או לאיזה יער ושדה והיה לומד, מתפלל ומתבודד אל הקב"ה...

פעם שאלו אותו: "ר' אהרן, מאיפה אתה לוקח כ"כ הרבה כח לשמוח?" ענה ואמר: "אני לוקח שמחה בהלוואה!... כי הרי אני מאמין ויודע שעוד מעט יהיה הכי טוב, יהיה המון על מה לשמוח, יהיו ישועות לכל עם ישראל, וכולם יהיו שמחים, אז אני לוקח עכשיו הלוואה מאותה שמחה שתהא אז!"... וכמו שיש 'גמ"ח', ואדם צריך הלוואה של כסף, ומביא איזה משכון – נותנים לו הלוואה, אותו דבר עשה ר' אהרן, לקח הלוואה מן

השמחה שתהא לעתיד, וממילא הוא שמח כבר עכשיו על סמך אותה שמחה...

הנה אנחנו עומדים לפני שבת החודש, ומנהג ישראל קדושים לומר את הפיוטים השייכים לארבע פרשיות [האר"י הק' היה מדקדק להגיד אותם; זה אמנם מופיע בסידורי האשכנזים, אבל כתוב מפורש שבעניניי הפיוטים היה נוהג כמו האשכנזים (כך כותב ר' חיים ויטאל), ובפרט הפיוטים שהם מר' אליעזר הקליר (וכמובא בדברי רביז"ל – שיחות הר"ן סי' כ"א) שיש אומרים שהוא היה ר' אלעזר בן ר' שמעון], שהם בנויים ומיוסדים עפ"י חכמת האמת [וכדאי להסתכל בפירושים שישנם כדי להתבונן מה אומרים בפיוטים אלו, אלו דברים נפלאים ומעוררים מאד], ובפרשת החודש – כמו בפרשת שקלים – יש פיוטים הן בשחרית והן במוסף, שזה מורה על גודל קדושתם.

וכמו שדיברנו קודם שבת שקלים, שכשיש פיוטים גם בתפילת מוסף, זה מורה על מעלת יתירה שישנה, כי תפילת מוסף היא תפילה נעלית מאד מאד, וכדאיתא בתיקוני זוהר (תיקון יח, דף לד:) על תפילת מוסף: "**דְּכָלִיל כֻּלְּהוּ צְלוֹתִין**" – תפלה שכוללת את כל התפלות; רוב בני אדם לא שמים ליבם לכך, ומזדרזים בתפילת מוסף, רוצה לעשות קידוש... וצריכים להיזהר בתפילה חשובה זו!

אתמול היה ההילולא של הרבי רבי אלימלך זי"ע, ומסופר שכשהוא היה מגיע לקדושת "כתר" שבתפילת מוסף היו רואים שהוא אוחז את שעון הכיס שלו בידו וממשמש בו, והיה לפלא, ופעם נתוודע העניין, שמגודל כיסופים, השתוקקות ואורות, שהרגיש בתפילת מוסף, היה חשש שמא תצא נשמתו מן העולם, ותעוף למעלה... ולכן הוא מוכרח לתפוס איזה דבר גשמי – כגון שעון זהב וכדומה – כדי שיישאר בזה העולם; זוהי מעלת קדושת מוסף!

אז בפרשה הראשונה – פרשת שקלים, וגם בפרשה האחרונה – פרשת החודש, יש פיוטים גם במוסף, ואחד מן הפיוטים שנגיד שם במוסף בעז"ה, מדבר ממעלת קדושת חודש ניסן [שבעז"ה בשבוע הבא יהיה ר"ח ניסן], ואומרים שם: "**הַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר יְשׁוּעוֹת בּוֹ מַקִּיפוֹת**", והביאור בזה בפשטות, שחודש ניסן מוקף בישועות – 'מקיפות' היינו שמקיפות אותו בישועות מכל הצדדים.

תחילה – חודש ניסן מתחיל עם י"ב ימי חנוכת הנשיאים, שהקריבו מהיום השמיני – שהוא ר"ח ניסן, ולזה קדמו שמונת ימי המילואים, שהם מתחילים מהיום בלילה – כ"ג אדר, כי לפני אותו יום השמיני – שהיה ראש חודש, כאמור – היו שמונה ימים שבהם כיהן משה רבינו בכהונה גדולה, והכין את אהרן ובניו לחנוכת המשכן שהחלה בר"ח ניסן, ור"ח ניסן הוא היום השמיני, והקדימו שבוע לפני כן, ויש שנהגו לא לומר תחנון בימים אלו [מוהרא"ש לא נהג כך], כי הם ימים מיוחדים, ונקראים "מילואים", מה העניין של "מילואים"? למלאות מה שהיה חסר! חודש ניסן הוא וחדש שמלא עם ישועות, עם שמחה!

לכל חודש מחדשי השנה יש צירוף אחר משם הוי"ה [את שם הוי"ה יכולין לצרף בי"ב אפנים, ובכל חודש צירוף אחר], והצירוף של חודש ניסן הוא כסדרן, ויוצא מן הפסוק (תהלים צו, יא) "יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ", ודיקא מפסוק זה כדי להורות שחודש ניסן כולו שמחה, ולא סתם שמחה אלא שמחת שמים וארץ ביחד! השמים ישמחו, הארץ תשמח, אתה למעלה, אתה למטה, אתה ברוחניות, אתה בגשמיות, **העיקר זה שמחה!**

והמילה "וְתָגֵל" היא אותיות 'גָּלוּת', אתה צריך להפוך את כל הגלות לשמחה! מרגיש את עצמו ממש בתוך הארץ, רחוק מאד מכל דבר שבקדושה, תהפוך את ה'גָּלוּת' ל'וְתָגֵל' – תשמח!

ולא בחינם שסיום הפסוק (דה"א טז, לא) "יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ" הוא "וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם ה' מָלָךְ" – 'ה' מָלָךְ' היינו כנ"ל, שאדם יודע שכל מה שעבר עליו היה מאת הקב"ה, וזהו "יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ" – אתה שמח מאד, ושואלים אותך: "מדוע אתה כ"כ שמח?"... התשובה היא: "וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם ה' מָלָךְ" – אני יודע שכל מה שעבר עלי היה מהקב"ה! הקב"ה מנהיג את הכל!

ושמחה זו היא המשך השמחה של חודש אדר, שעליו רגיל בפינו מאמרם ז"ל (תענית כט.): **משנכנס אדר מרבין בשמחה**, שזה סובב והולך באמת על חודש אדר, אבל ההמשך של חודש אדר הוא חודש ניסן, שאז השמחה מגיעה אל השיא והפסגה, זו עצם השמחה! עם ישראל זכו לראות נסים ונפלאות בחודש אדר, וההמשך והקשר הוא חודש ניסן, זו ההשלמה של השמחה!

וכמו דאיתא בדברי חכמינו הקדושים (מגילה ו:) גבי אם יש שני חדשי אדר, מתי עושים את כל מצוות הפורים? יש בגמרא כמה שיטות – יש שיטה שעושים את כל המצוות בחודש ראשון, כי הרי זריזין מקדימין למצוות (וכלל הוא בידינו: אין מעבירין על המצוות), אבל למעשה אנחנו פוסקים שעושים את הכל בחודש השני, ולמה? אומרת הגמרא: **מסמך גאולה לגאולה עדיף** – יותר טוב לסמוך ולחבר את הגאולה של ימי פורים – שזו השמחה של עם ישראל שזכינו לכל הנימים בימי מרדכי ואסתר – לגאולת מצרים.

וזה מאד מאד מובן עפ"ד רביז"ל (ליקו"מ ח"ב סי' ע"ד) שיש קשר מפורים לפרה – לפסח, שאדם זוכה משמחת פורים לטהרה עליונה, שזו פרשת פרה שהיתה לנו, שהיא "טהרתן של ישראל", וזה מביא את האדם לפרשת החודש – להכין את עצמו לקראת פסח, כי פסח זו עצם השמחה, אז נולדו עם ישראל מחדש! הקב"ה הוציא לו "גּוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי" (דברים ד, לד) – הוציא אותנו ממצרים, שהיינו סגורים שם, וכמעט שהגיעו לחמישים שערי טומאה, והנה הקב"ה הוציא אותנו, ונולדנו מחדש!

האורות שיורדים על עם ישראל בפסח, זה דבר שאין בנמצא כלל! אכן, זה 'ברק' והארה גדולה שלא מצד מעשינו, אבל הקב"ה מרים את נשמות ישראל אז לכזאת שמחה ולכזה אור כדי שלא יוכלו הקליפות וכל הרע להיאחז בהם! ואח"כ מתחילין מ"ט ימי העומר, שאז האדם חוזר אט אט מעצמו... מרימים אותו, מגלים לו גילוי נורא מלמעלה, ואח"כ לוקחים את זה, ועכשיו תעבוד לאט לאט לזכות לחזור ולהגיע למה שהרגשת אתמול ושלשום...

זהו מן המעט המונח בתוך המאמר: "**הַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר יְשׁוּעוֹת בּוֹ מַקִּיפוֹת**" – זה מוקף עם ישועות! מתחילין עם י"ב ימי חנוכת המזבח, שעל זה כבר מובא בפירוש בשו"ע שלא אומרים אז תחנון; שמונת ימי המילואים שמתחילים היום, שזו היתה הכנה שמשה רבינו חינך את אהרן ובניו לעבודת ביהמ"ק, זה לא מובא במפורש שלא אומרים תחנון, אבל הם ימים של "מילואים", מה זה "מילואים"? למלאות! אם היה לנו דברים חסרים, עתה ממלאים!

רבינו ז"ל אומר (ליקו"מ ח"א סי' מ"ט) שימי ניסן הם ימי תשובה כמו חודש תשרי, ובימי ניסן התשובה היא מאהבה – משמחה, ואז הוא "חודש

האביב", אומר רבינו: **'אביב' – 'אב י"ב'**, אב לשנים–עשר חודש, וכמו שמובא מצדיקים, שמסוגל בי"ב ימים ראשונים של חודש ניסן, להתפלל על כל י"ב חדשי השנה!

אצל הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, היתה רוח הקודש מופיעה בבית מדרשו, ומספרים שבי"ב ימים הראשונים של חודש ניסן הוא היה מגלה המון דברים שיהיו במשך השנה – ביום ר"ח ניסן, היה מגלה על חודש ניסן, ביום השני – היה מגלה על חודש אייר, שלישי – סיון; **ומה זה נוגע לענייניו? להתפלל להקב"ה שיהיה לנו שנה טובה! לנצל כל יום ויום! כי אם זה מכוון כנגד י"ב חדשי השנה, יש כח להתפלל ולפעול בעבור אותם החדשים.**

אלו הם הימים הראשונים של חודש ניסן, ואח"כ מתחילין כבר עם בדיקת חמץ, וכל המצוות של "חודש האביב", שהוא חודש שהתורה משבחת אותו מאד, וכמו שאנו מוצאים בדברי הפסוק [אלו שאומרים את פרשיות התפילין, אומרים את זה בכל יום, והוא בפרשת בא]: "**הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב**", ובזה יש להבין: הרי כשמשה רבינו אמר את המאמר הזה "קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר" וגו', הגילוי הזה היה בר"ח, וכמובא שם בפרשת בא, ונקרא את זה בשבת הקרובה בקריאה של פרשת החודש – "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה", ואז התחיל משה רבינו ללמדם את כל הלכות הפסח – קרבן פסח וכל ההלכות, ועדיין לא היה יציאת מצרים אלא רק בבוקר יום ט"ו, אחר שעשו את קרבן הפסח בי"ד ניסן, א"כ מהו שכתוב "**הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב**"? אם זה ר"ח, מהו "**היום** אתם יוצאים"?

עפ"י האמור מובן מאד, כי זהו כל הסוד של התחדשות: "**הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים**"! איך אתה רוצה לצאת ידי 'היום'? אדם צריך לצאת החיוב של כל יום ויום, מדי יום ביומו, לא מחר ולא אתמול, אלא "**היום** אתם יוצאים"! איך? ע"י "**חודש האביב**" – שאדם מחדש את עצמו, שזו הלשון 'אביב', שהבריאה מתחילה לחיות מחדש, עושים "ברכת האילנות", ומתחילים לחיות מחדש!

וכך אדם זוכה לצאת ממצרים בכל השנה כולה; את הפסוק הזה אנחנו אומרים עם מצוות התפילין – שלובשים בכל יום [בימות החול], ואומרים את הפסוק הזה "**הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב**" – בכל יום ויום!

זה עוד חלק מהשרשרת של ימי חודש ניסן, ואח"כ בדיקת חמץ, ולאחמ"כ שבעת ימי החג, הימים של החג הם ימים מיוחדים מהשנה!

וזהו שחודש ניסן הוא "**הַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר יְשׁוּעוֹת בּוֹ מַקִּיפוֹת**" – הישועות של עם ישראל זה ע"י המצוות שמקיימים, עושים את הרצון של הקב"ה; זהו הביאור בפשטות.

והנה, הזכרנו לעיל את הָאִמְרָה של ר' אהרן קובליטשער, כששאלוהו "איך אתה שמח?" הוא ענה שהוא יודע שעוד תהא שמחה גדולה, והוא לוקח הלוואה מזו השמחה... וזהו מה שאומרים בפיוט: "**הַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר יְשׁוּעוֹת בּוֹ מַקִּיפוֹת**" – אנחנו לוקחים ישועות בהקפה! מבקשים מהקב"ה שיהיו לנו ישועות על כל השנה! יש זמנים שה'גמ"ח' פתוח, ואם צריך הלוואה – יבוא ויקח, כשפתוח – אדם צריך לנצל את זה... הרי חסר לי, ואני צריך הלוואה... אלו הם הזמנים הקדושים הללו.

וזה מתחיל עכשיו – בימים האחרונים של חודש אדר, שנקראים "שמונת ימי המילואים"; בחודש אלול, כולם מבינים שהוא חודש התשובה, ובפרט בימים האחרונים של השנה, צריכים לתקן את כל השנה שעברה, ואנחנו צריכים בימים ההם לארוז את כל העניינים כדי לנסוע לרבינו [שנזכה להיות אצל רבינו על ר"ה!], ותמיד הימים האחרונים של השנה הם בחינת "ימי מילואים", אבל עכשיו – בסוף חודש אדר, זה נקרא ממש ככה: "שמונת ימי המילואים", שיש אפשרות למלאות כל מה שחסר לנו, אם החסרנו משהו – החסרנו שמחה בשנה, החסרנו חיות, התלהבות, רצונות וכיסופים, ואדם ממש מרגיש "מה יהיה איתי כבר... אני כבר אבוד"... זה בגלל שאתה חושב על העבר שלך! הפכת את הסדר! אתה רוצה להתחיל עם "ה' מָלָךְ", אך כאמור לעיל הוא ענין 'קמוץ וסתום', אדם לא יכול להבין מה היה עברו – "איך עשיתי, איך הגעתי, אני לא יודע"... כי אם יתחיל להעמיק בעברו – שכנ"ל זו השיטה של כל מיני פסיכולוגים וחכמים בעיניהם... לחתור אחורה "בוא נראה, מה עשית, מה גרם לך לכל זה"... ואדם נמצא אז בסכנה גדולה... **אלו שעוסקים בזה יודעים שאדם העובר טיפולים כאלה זה ממש מוות, ח' ישמור!** נותנים לו איזו דרך איך להתמודד עם זה ולעבור את זה, ובזה מנחמים אותו, כי הוא חווה עוד הפעם את כל הכאבים, ולפי שיטתם זה בריא, שיוציא את זה...

אבל אם היה לו את הלימוד הזה ש"נולדתי היום! אני מתחיל היום! כל מה שאומרים שהיה בעבר – זה לא אני, לא מכירים אותי, אני עכשיו בריה חדשה!"... אזי אדם היה חי בשמחה ובדביקות, והיה מקבל לימוד איך באמת לזרוק תיקונים לכל המקומות האלה, שזה ענין של תשובה, כלשון רביז"ל (ליקו"מ ח"א סי' לה): **זַרְקָא – 'דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן'**; אתה זורק דברים חזרה מהיכן שהם באו, היינו אם אדם באמת חוזר בתשובה, יש דרך איך להחזיר את הכל חזרה בקדושה, שזהו הסוד של חודש ניסן.

ועתה, כשאנחנו בימים האחרונים של חודש אדר, שגם חודש אדר הוא בנוי על מידת השמחה, יש לנו את "שמונת ימי המילואים" – למלאות את הימים שלנו עם שמחה ודביקות, לחטוף דברים טובים... אם אדם אומר: "נולדתי היום", נו, נולדת היום, ו...?! התינוק לפני שנולד – הוא לומד את הכל, כדאיתא בתיקוני זוהר (בתוספות, תיקון ע') שקודם לידתו התינוק למד והשיג את הכל, וכשנולד – שכח את הכל... מה עושים עכשיו? עושים לו "שלום זכר", ומנחמים אותו בשבת הראשונה: "אל תהיה כ"כ עצוב"... – אבל שכחתי את הכל, אני לא זוכר כלום... **אל תדאג! אתה תתקרב לצדיק, שנקרא 'שבת', ותחזור לכל מה ששכחת ואיבדת!**

שזה הלימודים של רבינו, שמלמד אותנו איך שאפילו אין לך שום רקע של לימוד, לא למדת עד עכשיו מאומה, אל תסתכל על זה! תתחיל עכשיו! – "אבל איך? אני לא מבין... אני פותח חומש, משניות, גמרא, ואני לא מבין"... **בא רבינו ומגלה לנו: יש לך פה ב"ה? אתה יכול לדבר? אתה כמו התינוק, שכתוב בגמרא: תינוק שמתחיל לדבר אביו מלמדו "תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב"**; לא כתוב "תינוק שמתחיל להבין", אם היה כתוב כך היו צריכים לחכות עד שמגיע לגיל של הבנה וכו', אבל כתיב שמאז שהתינוק מתחיל לדבר – 'אבא', 'אמא' וכו' – מיד תחנך אותו: **"תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב"**; תחנך ילדים עם ברכות, עם דיבורים קדושים!

איזו נחת רוח לראות תינוק שלימדו אותו וחינכו אותו עם דיבורים קדושים של ברכות, הוא מגיע לגיל שלוש וגוזזים את שערות ראשו והוא כבר יודע לעשות ברכה, להגיד איזו מילה של תורה, זה חינוך קדוש וטהור!

אדם שהוא מרגיש כאילו הוא פספס את ההזדמנות הזאת – **התחדשות!**

זהו הסוד של **פרשת החודש**, שזהו: "**הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה**" – בפסוק אחד מוזכר שלוש פעמים ענין של התחדשות, וזה מובן היטב עפ"י דברינו הנ"ל גבי "**ה' מָלָךְ ה' מָלָךְ ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד**", שצריכים את ההתחדשות בכל שלבי החיים, מתחילים עם ההווה, ואח"כ מבינים חזרה על העבר, ואח"כ על העתיד.

וזהו הרמז בשלושת לשונות של התחדשות בפסוק אחד: "**הַחֹדֶשׁ** הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ **חֳדָשִׁים** רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם **לְחָדְשֵׁי** הַשָּׁנָה" – הדבר הראשון שיהיה "**הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם**" – תיקנו את ההתחדשות הזאת! תיקנו את זה טוב טוב בעצמכם! אל תסתכלו אחורה ואל תסתכלו קדימה! תשתמשו עם הדיבור הקדוש של רבינו: "**חידוש כמוני**", אנחנו רוצים להיות תלמידים של רבינו, אזי אנחנו נכללים בתוך הקדושה של הצדיק, ואומרים לנו: "**הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם**" – '**לָכֶם**' אותיות '**מָלָךְ**', תכניסו בעצמכם את מלכות שמים – עכשיו אני יודע ש"**ה' מָלָךְ**", ואני מכנים את זה בתוך–תוכי, ואני קונה את זה בנפשי, זה ממש שלי, שזה ענין של "**לָכֶם**", כמובא בדברי חכמינו הקדושים גבי "ולקחתם **לכם**", שלא יכולין לצאת עם אתרוג של מישהו אחר, אלא רק אם הוא נותן את זה במתנה גמורה [אפילו ע"מ להחזיר], כי צריך שיהיה "**לָכֶם**" – שלכם!

וזהו שכתוב פה בפרשת החודש: "**הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם**" – '**לָכֶם**' דיקא, היינו לך! עדיין אתה לא מרגיש מעצמך איך ומה וכו', תיקח הלוואה והקפה... [והלוואה זה ג"כ סוג קנין, כי אחר שהלווה זה שלך ממש]; הכלל: "**הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם**" – תיקנו את זה '**לָכֶם**'!

וזה יהיה לכם "**רֹאשׁ חֳדָשִׁים**" – הראש שלך יזכה להבין ש"מה שעבר עלי עד עכשיו, אפשר לי למצוא את ההשגחה העליונה בזה! ה'**רֹאשׁ**' שלי נוהג עם '**חֳדָשִׁים**' – לשון רבים, אני יודע איך לתקן את העבר שלי, אני לא אוכל את עצמי, לא מאשים את עצמי, אין לי מצפון!"...

ומה יהיה הסוף? "**רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה**" – זה ה'עתיד', זה מה שיעשה אותך '**רִאשׁוֹן**' – '**לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה**', שאלו הם י"ב הימים הראשונים של חודש ניסן שבהם יכולין לפעול ישועות לכל י"ב חדשי השנה!

זה ענין **פרשת החודש**, שבשנה זו – וכן הרבה פעמים במהלך השנים – זה יוצאת בפרשת **ויקהל פקודי**, שפרשיות אלו עוסקות בענייני הקמת המשכן, העשייה בפועל ממש, איך בצלאל ואהליאב ביחד הקימו את המשכן, ועשו את כל הכלים.

בפרשיות **תרומה** ו**תצוה** היה את הציווי לעשות את המשכן, לקחת את כל הנדבות של עם ישראל וכו', ופרשיות **ויקהל פקודי** זו העשיה למעשה – שהקימו את המשכן, וכמו שקורין בסוף פרשת פקודי (שמות מ, יז): "**וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הוּקַם הַמִּשְׁכָּן**", וענין של '**הוקם המשכן**' כמובא בדברי רש"י בשם חכמינו הקדושים: **הוקם מאליו**! אדם רק צריך '**לתת יד**'!

משה רבינו, מובחר האנושי, אדון כל הנביאים, הגיע להקים את המשכן, והנה הקרשים לא קלים, כבדים מאד... אומר לו הקב"ה: תשים יד, ותראה שזה יקום מעצמו... **ואלו הם החיים של האדם, הוא צריך 'לתת יד'!**

– "איך אני, אני כ"כ רחוק, אני בא ממקום רחוק, יש לי עבר לא פשוט"... וממילא מה? – "אין לי כח"... **לא מבקשים ממך כח, מבקשים ממך '**תיגש **אל הקדושה! תשים יד!**'... – מה זה "תשים יד", זה משחק? אשים את היד?! **כן! תשים את היד! ומה תלמד שכל החיים שלך הם כך**ה! וכי אדם יכול באמת לתקן ולחזור בתשובה על מה שעשה?... אבל הקב"ה מבקש מאיתנו: '**פתחו לי פתח כחודו של מחט**' – תפתח! "עם מה?"... **רצונות, כיסופים, תפילות, תפתח! 'ואני אפתח לכם כפתחו של אולם**', שזהו (מלאכי ג, ז) "**שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם**" – תשובו, תשימו יד!

ומהו 'לשים יד'? זהו שכתוב (שמות יז, יב) "**וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ**", ובתרגום שם: '**פרישן בצלו**' – הידיים היו פרושות בתפילה, הרי ש'יד' רומז על ענין של תפילה; זה ענין של "לשים יד" – אני שם את היד שלי: **רבש"ע, תרחם עלי! אני יודע שלא בכח אנושי שאדם יכול לחזור בתשובה, אבל אני 'שם יד' – מתפלל!**

הגיע לדביקות הקב"ה, איך אדם יכול לזכות לדבר כזה? זה דבר שאדם יכול לעשות בעצמו?! כלל וכלל לא! רצונות, כיסופים ותפילות זה יש בידינו! "**אני אמנם רחוק, אבל אני משתוקק, רבש"ע, לחזור אליך! ואני מתפלל על זה – תפילה יש בידינו!**"...

זה אמנם בבחינת (ירמיהו לא, ב) **"מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי"** – זה נראה מאד רחוק, אבל אני פותח את הפה, אני 'שם יד'! והנה פתאום **"הוּקַם הַמִּשְׁכָּן"** – שאדם זוכה לכל הישועות, ונמשך עליו טהרה עליונה, והרמז במילה 'הוּקַם' – אותיות 'מְקֻוֶּה', נמשך עליו טהרה עליונה! אחר שהיה כ"כ רחוק – טיהרוהו מן השמים...

ממשיכה התורה (שם, יח): **"וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן"** – משה רבינו הקים את המשכן, ואז היה מקום שהשכינה הקדושה ירדה, ומסיימים את הפרשה [ואת ספר שמות]: **"כִּי עֲנַן ה' עַל הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְאֵשׁ תִּהְיֶה לַיְלָה בּוֹ"** – השכינה הקדושה היתה שם, **"לְעֵינֵי כָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּכָל מַסְעֵיהֶם"** – 'חֲזַק חֲזַק וְנִתְחַזֵּק'! והלימוד בזה: יודעים שהשכינה הקדושה נמצאת שם, לפעמים זה בתוך ענן, שהוא כיסוי, ונראה קצת חשוך, אבל **"לְעֵינֵי כָל בֵּית יִשְׂרָאֵל"** – שמקורבים להצדיק, אזי יש להם את השכינה **"בְּכָל מַסְעֵיהֶם"**, וכולם צועקים 'חֲזַק חֲזַק וְנִתְחַזֵּק', ומיד קורין את **פרשת החודש**, שזה סימן שקיבלנו את הלימודים באמת, שאנחנו מתחדשים – **"הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים"**, ואדם קונה את מידת ההתחדשות.

ולכן מובן מאד שבזה מתמלאת השיחה הקדושה של הרה"ק ר' פינחם מקאריץ זי"ע: **"רציתי כבר לחגיע לחד' פרשיות כדי להתראות ביחד עם הקב"ה"**, וזה נשלם בפרשת החודש, קנית את ההתחדשות הזאת? אתה מתחיל מחדש?... **ולדעת שזה לא חד-פעמי...** אדם יגיד: "עכשיו מגיע פרשת החודש, אז אפשר להתחדש", **אלא זה לימוד לכל השנה, שזהו "רֹאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה" – קונים את ההתחדשות הזאת עכשיו כדי שזה ילווה אותך לכל השנה!**

זה סימן שאדם מקורב לרבינו, שהוא סומך את עצמו על השיחה של רבינו: **"חידוש כמוני לא היה"**, ומכנים בעצמו תמיד התחדשות חדשה – **מעכשיו!** לא לחפש דברים מהעבר וכו', אלא **"מה אתה אומר לי 'עכשיו'!"**... ואדם לא מאשים את עצמו וכו' אלא **"מעכשיו** מה אני יכול לעשות", ואם אתחיל "מעכשיו", ממילא יהיה לי תיקון גמור על העבר, ותקווה אמיתית על העתיד...

שהקב"ה יעזור לנו, שנזכה בעז"ה לקבל את הקדושה העליונה – פרשת החודש, ראש חודש ניסן, ימים קדושים, **"הַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר יְשׁוּעוֹת בּוֹ מַקִּיפוֹת"** – שנזכה לכל הישועות ברוחניות

וגשמיות, ונזכה לישועה הגדולה שיבוא משיח צדקנו ויגאל אותנו בגאולה השלימה!

זכות הדפסת והפצת הגיליון

לעילוי נשמת האישה הכשרה הצדקת
חינקא חיה באבא בת רבי אברהם דוב ע״ה, ולע״נ הרה״ח ר׳ בנימין בייניש בן ר׳ יחזקאל שרגא נ״י ולעילוי נשמת מיכל רונית ע״ה בת שרה ויצחק.

להצלחת בנימין בן אהרן נ״י וכל משפחתו ולהצלחת כל התורמים והעוסקים במלאכת הקודש שיחיו.

ולרפואתם המהירה של
נתן יחזקאל שרגא בן חינקא חיה באבא נ״י
הילד ישי בן סילקא יעל נ״י
ולרפואת צוריאל בן סגולה סיגלית נ״י
נעמי מרים בת חוה תחי׳
סילקא יעל בת אביבה תחי׳
משה בן אירן נ״י

ולע״נ ר׳ שלמה חנוך חרש ז״ל בן ר׳ ישראל משה, האשה ליאת שרה בת מרדכי ע״ה, ר׳ יעקב דוד בן אברהם ז״ל, מרת איטה בת הירש, האישה הכשרה מרת חנה בילא בת ברוך ע״ה. ולעילוי נשמת הדסה שולמית בת יצחק מנחם שיבלט״א. לע״נ אליעזר שלמה ז״ל בן בנימין שיבלחט״א. לע״נ אהרן בן שלמה ז״ל, לע״נ הילד יהונתן ז״ל בן אושרה דינה תחי׳

ניתן לקבל מידי שבוע במייל את הגליון ״אשי ישראל״ בכתובת
3070817gm@gmail.com
להצטרפות לרשימה התפוצה

לתרומת עבור העלון לרפואה הצלחה וכדו׳ ניתן לפנות לטלפון: 052-7691732

breslevsheli.co.il

הודפס ׳בדפוס מוהרא״ש׳